

den radikale Regering i Løbet af Vinteren 1914 om det, der saa blev den nye Grundlov, som ganske vist Venstre til det sidste troede ikke kunde gennemføres. Jeg har talt med mange Venstremænd den Gang, og mange Venstremænd har talt med mig, og de sagde stadig: Ja, det hele strander jo alligevel, det strander paa en Revle, et Skær, der ikke er til at komme over: Spørgsmaalet om de kongevalgte Landstingsmænds Opløsning, saa det er egentlig ørkesløst, rent teoretisk og akademisk, naar vi sidder og forhandler baade om Valglov og Grundlov, for vi kommer aldrig over den Revle, og mindst kommer et radikalt Ministerium derover. Det lykkedes alligevel, bl. a. ved, at vi fra socialdemokratisk Side drev vor Opportunisme til det yderste. Og en vel anvendt yderliggaaende Opportunisme i de rette historiske Situationer er den eneste ægte Radikalisme. Hvem tænker nu paa dette forfærdelige, som den radikale Regering, støttet af Socialdemokratiet, begik, da den ikke opløste de kongevalgte? Forsvundet af den almindelige Erindring! I Aaarevis skrev Venstre lange Artikler derom, og alle Venstretalere talte om dette forfærdelige Principbrud. Det er saa fuldkommen ligegyldigt, efter at de kongevalgte Landstingsmænd er forsvundet. Hvordan de forsvandt, kan saamænd være lige meget. Hovedsagen er, at de forsvandt. De forsvandt ved den Taktik og den Politik, som blev ført af de Radikale, støttede af Socialdemokratiet. Ikke mindst paa Grund af Socialdemokratiets Støtte forsvandt de paa den Maade.

Og saa naaede vi da frem til 1920. Venstre fortsatte paa sin gamle Maade med Modstand og Modstand og Modstand til det sidste, til det yderste mod en ligelig Valgkredsordning. Atter hævnede det sig paa Partiet selv. Hvor Venstres Historie paa dette Omraade dog er lærerig, og hvor den burde mane kommende moderate og konservative Partier til at lære af Historien, saaledes at de altid giver efter i Tide, det, som de engelske Konservative saa klogt mangan Gang har forstaaet: ligesom at kunne foregribe Fremskridtet og være med at føre det ud i Livet. Men Venstre har stampet imod, netop fordi deres Parti- og Klasseegoisme ikke en Gang var dem bevidst, fordi de slet ikke kunde andet, de maatte stampe imod ethvert Forsøg paa at gennemføre en mere ligelig Ordning.

Saa fik vi endelig i 1920 den fuldkomne Sejr for Lighedsprincippet. Jeg er tilbøjelig til at mene, at den Sejr, vi vandt den 11. April 1920, i Virkeligheden er endnu større end selve Grundlovssejren i 1915. Det var,

som alle Forhold laa heri Landet, og navnlig som Venstre da var beskaffent, lettere at naa til den privilegerede Valgrets Afskaffelse og Afløsning med den almindelige Valgret, navnlig i den Form, hvori vi fik den — det var, skønt det holdt haardt nok, og skønt det sandelig i Virkeligheden ikke var Venstres Skyld, at vi naaede saa vidt, alligevel lettere end at naa til den fuldkomne Gennemførelse af den politiske Ligelighed for Folketingsvalgenes Vedkommende. Det skete da ogsaa, som Venstres Ordfører her meget stærkt og med Rette betonedede, mod Venstres Protest. Venstre var udenfor, fuldstændig udenfor, de vilde ikke være med den Dag, vi endelig i 1920 fik den lige politiske Valgret fuldkommen anerkendt. Vi fik den som den store og gode Frugt af Socialdemokratiets Generalstrejkebebudelse. Netop i den sidste Tid har man atter begyndt at drøfte hele dette Forhold. Man har talt om, at det havde været bedre at tage Stødet den Gang, man har prist det ærede Medlem Hr. J. C. Christensen, som var rede til at tage Stødet den Gang. Det undrer mig lidt, at man oprisker hele denne Debat, og det undrer mig, at man vil rose det ærede Medlem Hr. J. C. Christensen, fordi han den Gang var villig til at tage Stødet, den Gang det drejede sig om at faa den lige politiske Valgret gennemført her i Landet. Han var rede til at tage Stødet! — ja, hvad forstaa man derved? En oprivende økonomisk og politisk Kamp, hvor vel Bondestanden skulde have søgt at udsulte Bybefolkningen, hvor Arbejderne vel skulde være slaaet i Jorden og knust for lange Tider. Det maa vel være det, man mener, naar man priser det som noget klogt, at Venstres Fører anbefalede at tage Stødet den Gang. Det var den Estrupske Politik om igen, ogsaa udsprungen af Modstanden mod den lige Valgrets fuldkomne Gennemførelse.

Det undrer mig ogsaa, at Konservative deltager i Opriskningen af disse Minder paa den Maade, de gør det, for selve den nuværende konservative Rigsdagsgruppe er jo en Frugt af Valgloven af 11. April 1920, der igen er Frugten af Generalstrejkebebudelsen. Jeg skal indrømme, naar jeg ser mig omkring i denne Gruppe, at Frugterne ikke alle er lige kønne, lige tilfredsstillende. Det er rigtigt nok, men man maa tage det ene med det andet. Men selve Gruppens Eksistens, de Muligheder, som ogsaa de Konservative har faaet for at spille en Rolle i dansk Politik, skyldes Generalstrejkebebudelsen i Paasken 1920. At disse Muligheder er udnyttet saa slet af den nuværende konservative Gruppens Ledere, det